

יום ד' י"ד תשרי תשע"ד

עג באר הגולה

כ דרכי אליה שם
קדושים שם וחסד
ורכבו יתה ל שם
סודר מ שם
ב וסביב שם פרך ד
ס ספר המדועה
ח שמי וסביב וסם
ע שם סודר מה
ס תשואת חסדיא

הלכות תפלין סימן מג מד

* ואותהון (י) (כ) בימינו יוקבדו כנגד לבו, ליהדר שלא תהא רצועה יוצאת מפתח ידו טפח, וכשיצא מרחיק ארבע אמות ומניחן: ו היתה לבוש בתפלין והצדף לבית הכסא בלילה או סמוך להשקתה, שאין שהות להניחם עוד אחר שניצא, לא יקנש בהם (כא) גלגלין בבגדו * ואפילו להשתין מים * בבית הכסא קבוע, אלא ביצר ועשה, חולצן * ומניחן בכלי (כב) אם היה בו טפח או בכלי שאינו בלון אף על פי שאין בו טפח, ו' אותה בקלי (כג) קדו ונקנס: ז * במה דברים אמורים, בבית הכסא שבשוקה, אבל בבית הכסא שבבית לא יקנשם (כד) קלל מין שכול להניחם במקום (יח) (יט) (כ) המשתמר: ח * אם שפח תפלין בראשו ועשה בהם צדפיו, מניח ידו עליהן (כו) עד שיגמור עמוד (יג) הראשון, ויוצא וחולצן וחוזר ונקנס: ט * אמר (כו) לרופא לקח עביט של מיר וגלים קדו ותפלין בראשו, וכעל נפש נחמיר לעצמו:

מד אסור שנה בתפלין, ובו סעיף אהד:

א * כל זמן שהתפלין בראשו או בורעו אסור לישן בהם * אפילו שנת (א) צראי, באלא אם הניח עליהם

א סנינת כג וספה
ב ב שם סנינתא

שערי תשוכה

[ל] המשתמר, עבדו, ובאר בשם הש"ס דתפלין וכתבם שיש בהם שנות צריך לטן טיק בתוך טיק אם צריך לנסע לכה"כ ותקנו לקנות כלים של עור, ובידי סימן רכב קמ"ט סתם בעוד סטר רגליש בלשם שיא במקמיעין שעושין להצילנות סתפין וחקיק עליהם אותיות של שם צ"ע, ובאר כתב הטעם לפי שהוא חקיקה ולא בתיבה, ונראה דאמת שמלבישין המצילנות בקמיע שכתוב שמות בקלף צריך לומר שיהיה בלי כתוב כלי, מין שהצילנות נמנים בהם בעולם עליהם, ועין בסימן רכב:

עמ"א, ומשמע בבגרא דקל הכי שריותא אינו אלא בתפלין שולוקשן על היום וא"א לנטרם אבל שאר ספרים אסור להקניטן אפילו בב"ה שבשוקה, מיהו אם הם בכיס שרי להקניטן, והין מסית שאסור, מ"א: (י) הראשון, דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדרגון וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון:

באר הלכה

טראארקא, כגו שכתבו הלמדי רבנו זינה, ולא גרע מיום סנינתא או טי משנה וכו' סתבאר כפיין פי דרעו כצנא עייש, ואפשר דלענן זה לא תפלין קנה וכל גמי סטר להשתין בו בתפלין שעליו, ולא הוסיפו בו שפא ושה בו כון דאנו כהנד רח להשתין, ואין לאסר טעם סטרי גלים חושא כון דהוא מתקור שם דינו כצנא דנה אינו, דאס"כ קא מירקלים גר העמוד גס"כ דינו כצנא, ואפילו הכי בבית הכסא צראי סטר להשתין בתפלין שבראשו, ואפילו בקבוע היה סטר אי לא ודלשין שפא ושה בהם, ואס"כ אפשר דבהו לא הוסיפו שפא ושה ומטר: * ואותהון בימינו, עין בטשנה ברורה מה שכתבנו בשם הר"ש י"ע להקל והקדמו: ו בספר אור ירוש אשר נכתבו סקרות לאורו משמע כדכריש, וכמה כפי חקיו דפטר לעבר בבית הכסא לפי דרכו שלא לערף נקביו ותפלין בראשו; ומשמע טלשונו שחור מולק בין אם הוא עובר או שהוא קובע עצמו להיות שם, ובהו יש לישב העץ גשית הענן אברהם בסעיד הנין ט ספרתין דחילין, כמי שכתוב סימן מה סעיף ב, ואף על גב דלענן דקרי"תורה לא סתלקו בין סתלקו או עומד ככרבות כד ע"ב, לענן זה סתלקו: * ואפילו לתשמי מים, ורצה לו סטר, כקצב או כצפר תחוח דליקא משום גיצונות, וכתביל בסעיף א: * בבית הכסא קבוע, והוא הדין לענן בית הכסא צראי ותפלין שבראשו (בארור מהרי"ט בעצם על המורכבו): * ומניחן בכלי אם היה בו טפח וכו', עין במשנה בתורה, והמורכב אברהם הביא עוד בשם רש"י, דאם הפלי הנה טפח¹⁸ חשיב הפלי אהל לתסיק בתום לפרקו וסטר להניחם בביתו עלי גבי קרקע¹⁹, וככלי שאינו בלון אפילו פחות מטפח: * אפילו שנת צראי, דלא כהרא"ש דר"י שפתיחין שנת צראי, ובבאר הנ"ל בד"ש סייפן משמע שדקמה לספק במוסס להקל, אך לדעתו לא מקרי שנת צראי כי אם כרי הלוקח ק' אמה, ואף כון דוקא אם הניח ראשו בין כרבי,

באר היטב

לכנס להשתין וכו', לרובא נטק להשתין אע"פ שהוא חייו של אדם אפ"ה אסור לכנס וכ"ש שלא לערף, עמ"א: (י) בימינו, אבל לא בשמאלו מפני שצריך להניח בה כמ"ש סימן ג, והוא ליכא גיצונות כיון שצריך בב"ה קבוע מסתמא עושה צרכיו מן שם, קמב הר"מ ע"ס סימן טו דמטר לכנס בתפלין למבואות המטפנות אפילו יש מקום מטפן להקרא, וטוב לכסותו כבובע, ואם רוצה לחולצן לחזור ולהניחן ש"י, עמ"א: (ל) המשתמר, משמע אפילו בכיס לא יקניטם, אבל להשתין בב"ה צראי אם הם בכיסן שרי אף להקניטם, וא"א לנטרם אבל שאר ספרים אסור להקניטן אפילו בב"ה שבשוקה, מיהו אם הם בכיס שרי להקניטן, והין מסית שאסור, מ"א: (י) הראשון, דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדרגון וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון:

משנה ברורה

מרכיזי רב ה"א לא משמע הכי, עין שם, ובספר האשכול בשם הגאון משמע כחוצו דהפגן אברהם ע"י ש: (כ) בימינו, אבל לא בשמאלו, מפני שצריך לקנות בה¹⁹, כמו שכתוב בסימן ג, והוא ליכא למתש לגיצונות שניבאו לשפשה כד שאתהו בה התפלין, דכיון שצריך בבית הכסא קבוע מסתמא עושה צרכיו מן שם, קמב הר"מ ע"ס סימן טו, דמטר לכנס בתפלין למבואות המטפנות אפילו יש מקום מטפן להקרא, וטוב לכסותו כבובע¹⁹, ואם רוצה לחולצן ולהניחן ש"י, עמ"א: (י) בימינו, אסור להקניטן אפילו בב"ה שבשוקה, מיהו אם הם בכיס שרי להקניטן, והין מסית שאסור, מ"א: (י) הראשון, דעמוד החוזר מביא האדם לידי הדרגון וסילון החוזר מביא האדם לידי ירקון: עין שם: ו (כא) גלגלין בבגדו, ורצה לו סטר, (טו) מה שכתב בסעיף הקודם לאחזן בימינו בבגדו, דוקא כשיש לו שהות להניחם עוד אחר כך, לא הסריחוהו להניחם בקלי, מה שאין כן באין שהות: (כב) אם היה בו טפח, אבל לשאין בו טפח, בטל לגבי התפלין, כיון שהוא בלון ואסור להקניטם בבית הכסא: (כג) קדו ונקנס, שלא ישלחו אותם עוברי דרכים (גמרא ע"ש): ז (כד) קלל מין שכול להניחם במקום (יח) (יט) (כ) המשתמר: ח * אם שפח תפלין בראשו ועשה בהם צדפיו, מניח ידו עליהן (כו) עד שיגמור עמוד (יג) הראשון, ויוצא וחולצן וחוזר ונקנס: ט * אמר (כו) לרופא לקח עביט של מיר וגלים קדו ותפלין בראשו, וכעל נפש נחמיר לעצמו:

שער הציון

(טו) לכושי' שור: (טז) מגן אברהם: (יז) מגן אברהם, ועין בסרי' אגדים דאפילו בבית הכסא שבבית, והגרי"ו סתמיר וכתב"ו משמע להקל: (יט) אליה רבה: (ב) ספרי' אגדים:

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones Tél (France) : 01.80.91.62.91 Tél (Israël) : +972.77.466.03.32 contact@torah-box.com

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones Tél (France) : 01.80.91.62.91 Tél (Israël) : +972.77.466.03.32 contact@torah-box.com

הלכות תפלין סימן מד מה

סודר י'ולא היתה (ב) עמו אשה (ג) *ישן בהם (ד) שנת (ה) עראי. וכיצד הוא עושה, מניח ראשו (ו) בין ברכיו והוא יושב וישן. יהיו תפלין ברכיו כגדו (ז) מותר לישן בהם אפילו שנת קבע, והוא אוסרן כגדו ואינם ברכבים כגדו, (ח) אסור לישן בהם אפילו שנת (ט) עראי: הגה (דווקא בשעתון בלא גרמא, אבל בגרמאן (י) בכל עתן (יא) שרי (יב) בשם העיסוד):

מה דין תפלין בבית הקברות ובבית המרחץ, ובו ב' סעיפים:

א *אסור לפקס (א) בבית הקברות או (ב) בתוך ארבע אמות של (ג) מת ותפלין בראשו משום 'לעג לרש'. והוא אם מקסים (ד) (א) מותר: ב בבית (ג) המרחץ, (ד) בית החיצון שכל העומדים בו

באר היטב

(ב) מת. מטעם דכבודיק אסור אפילו חזן לדיא פן תפיר, וכדי שפרק מי שפתו אקרוין תוך די אמות אסור חזן לדי אמות (ש"ק) לקרות ק"ש, וכי פתיו דהטור ס"ל דודאי עקר האסור הוא חזן דיא לקבר אלא משום דבר לא יקנס לבריק והתפלין בראשו דשקא ותקרב לתוך דיא של קבר ולא דאקמה, אבל סימם אם ארע שקלה לבהתיק והוא חזן לדיא מקבר, ודאי מוב לקרות ע"ש, ובייב פבית ועית דהאסור הוא דוקא בתוך דיא של קבר ע"ש, וע"ז ע"ז בסימן ע"א ס"ק ה. ודברי המ"א בבאן צ"ע, ע"ן ס"י ע"א ס"ק ד בפיא, וכידי ס"י רבב ס"י רב"ו שבו ס"ג דר"ק, אפלו קבר של קטן שעדין לא הגיע לכלל בעיות אפיה אסור להניח תפלין ולקרות ק"ש אפלו, מהרש"ן בחדושי פוסק איתו לע"ז דף י"ב ע"ד, ע"ן ע"ש וכתב: כל המרחץ שמת מנה בו קשים כד' אמות ע"ש: (ג) מותר, נראה דגם ברגועות צריכים להיות כבשים, ס"ז: (ג) המרחץ, ע"ן מ"א שהעלה דבמקוה סתם נשארין שם אדם, ודוקא

(ב) עראי. ולא חשיב הפח הדעת אלא פשהא עומד בשחוק או בקלות ראש, טור. ומ"מ מצוה מן המפקח שלא יסית דעתו ק"ל, ב"ח, וד"ל הר"ר יונה: הלא חשיב הפח הדעת אלא כשעומד בקלות ראש ובשחוק, אבל כשמתעסק בצרכיו אע"פ שמתעסק בקלותו ראש וצוהו עליהם מש"א אין זה נקרא הפח הדעת. לקאנה צ"ע הא דאפ"רן שכתב יצא אדם בתפלין ע"ש עם חשקה וכו', ע"ש, וקמ"א הואיל ועצנה מן המפקח הוא שלא יסית דעתו מהם ק"ל לא תתעורר שישא בהם בשקנה לרייה, ע"ן ד"א אה"ן, וקא"ר"י ז"ל המורה מאר קוה אפלו בשעת התפלה, וז"ל בשעת תפלה יית כשקנה שלופה, ע"א: (ג) עראי. דתשינן שמה יפלו כגדו, ע"ן ב"ר דהקרבנים ס"ד מה"ח, והמורה מגדלינו כתב ע"ש וז"ל: וא"י אומר שנה הלשון לא נמצאת בגמ' שלמו אלא היא' לך בפרק טע"ן וכ"י ע"ש, נראה דאפשריט מנה להא דתמיד לא נאחו וכו', ברכות דף כ"ג ע"ב, ע"ן פ"ה דף מא ע"ב דר"ק: (ג) שרי, וע"ל ס"י ס"ק ב משי"ש:

באר הלקה

וכמו שכתוב לקמ"א באותו הסימן: * ישן בהם וכו', ע"ן פ"טנ"ה בריה"ש סי"ח ק"ס ג מה שכתבנו 'הולת בשעת התפלה והלמוד וכו'', א"ך בדפוס' טג"ד' ק"ב דמקנה מן שכתבנו שלא יסית דעתו כלל תפלין אפלו בשעת קריאת ש"ע הפלה, לא סתמתי בן, כי הפאר היטב בשם תנ"ך ז"ל פ"ב להפ"ה, ובפרט שכתבתי בספר אור חר"ע ע"ז לשונו בסימן תקפ"ה: וצ"ד אדם ששהא לכה"ש תפלין לז"ל שכתבנו עליו ולא להסית דעתו מהם, שלא יישן בהם ולא יסית בהם, כי סתמתי שפירא שם הנקבד עליו אינו בא לידי קלות ראש ותופס יראת שמים בלבו, כדאמרינן פ"ק אין עומדין וכו', הלקה בשארם מבין לבו בתפלה או בתפלה ש"ל אין זה הפח הדעת' וז"ל רמ"ב ש"ע דא"ב"א יראת השם, ע"ן פ"אן לש"ע: * אסור לבגס לביית הקברות וכו', ע"ן בפ"ד מקומות שכתבתי מחלקת ברכות: הבי"ח ס"ב דבבב"ח מ"י תוך די אמות לקבר הוא דאסור, הא חזן ל"ר אמות של קבר אף-ע"פ שיעמוד באמצע בית הקברות שרי, כל שאין קבילו קבר תוך די אמות: וי"ו פ"ש, פ"ד"א אין אסור כי אם תוך די אמות לקבר, והטור החמיר משום דבר חזן ל"ר אמות של קבר, כל שיעמוד בבית הקברות (שהוא מקום שהקנה לקברות, אבל חזן לבית הקברות אין להחמיר ק"ל לדידה, וכמו שפ"ש באש"ל אב"ד"ם דא"ן ע"ש'ן ג"ד ל"ד"ה, דמקנה אב"ד"ם פ"ש, דתוך די אמות של בית הקברות נמי אסור, ולקב"י קשה, לקב"ינהו ולתענה: אסור לבגס לתוך די אמות של בית הקברות או של מתו ע"ן פ"אן לש"ע, אבל כשצ"ח'ת'שקל בסימן ע"א פ"ש דמקנה אב"ד"ם ס"ב"ה מ"ב"ה ב"ה כה"ש, דאינו אסור מקום שהתהלכו בית הקברות (כ"י דהקנה ש"הקנה לקברות) ולחוצה אפלו אפ"ה אסת, אפלו אי ליכא מחצה מפסקת בינאדם: רק בקנה פ"ג עם ש"י וס"ב"ה דמקום בית הקברות ולפנים, ע"ן פ"ש מחצה סביב בית הקברות, או אפלו ליכא מחצה ק"ל רק שהקנה לקברות, אסור מדיכא אפלו רחוק די אמות מן הקברים ויכ"ה יוס"ר קרית הפ"ד מקומות שכל מנה אב"ד"ם, ומנה אב"ד"ם שכתב בענינו דא"ר אפלו בתוך די אמות של בית הקברות, הינו אם הקברים מתחילין מתן מקום התחלת בית הקברות, ומה שלא הוכרז בהמחבר האסור רק בבית הקברות, הינו שהוא בא לבנות בה מקום התחלת הקנה של בית הקברות ולפנים אסור אפלו חזן ל"ר אמות מן הקברים, וד"ע עוד, דהג"ר"א שס"ב"ה בסימן כ"ג כב"ה וד"ה די אמות של בית הקברות אסור, וד"ע ג"כ"ה לע"ן במנה אב"ד"ם בענינו.

משנה ברורה

יבד שיש תפלין עליו ולא יבוא להפית: (ב) עמו אשה, אבל אם אשתו עמו (ג) אסור, ג"נה שמה ושמש בק"ן: (ג) ישן בהם, ולא חשיב הפח הדעת' אלא כשהוא עומד בשחוק' וקלות-ראשו', (א) אבל כשהוא עוסק במלאכתו וראשונה וא"ן דעתו צ"ה"ן מש"א אין זה נקרא הפח הדעת (ד) אם לא שמתמיד דעתו כלי"ך לל"כ"ך הנה"ך ע"ד ש"ק"כו פ"נה מיראת שמ"ם ממסת טר"ד"ח', וכן כשהוא ישן שוכח הכלי העולם, ומכל מקום מצוה מן המפקח שיהא דעתו תמיד על התפלין ושלא יסית דעתו מה"ח' למשך ולתרהר במחשבות רעות, שמשמע זה ה"ב למשמ"ש' כל ש"עה' שלא יסית דעתו מה"ח' (ב"ח"ן), וז"ל (ה) בשעת התפלה והלמוד אין צריך לתן דעתו בהתפלין: (ד) שנת עראי, (ו) וא"ן שער ל"נה, ו"ש אומרים, כ"ד הל"ך ק' אמה, והוא חלק ס"ד משעה בברוב, וכן פסק הג"ר"א כבאר"י: (ה) בין ברכיו דאי לא הכי (ז) תשינן שמה יבוא להשתקע בשנת קבע: (ו) מותר לישן, ולא תשינן כ"ה להפחה פ"ן שאינם עליו: (ז) אסור לישן, דתשינן שמה אפלו מיד: (ח) בכל עתן שרי, האפלו אם יפלו על הקרקע אין חשש כלי"כ"ה, וע"ן בבאר הג"ר"א שכתב דווקא אם הנה"ך מתוך פ"ח אז חשיב תצ"עה להספי"ך בינו לקרע"י: (א) בבית הקברות, ואפלו תוך די אמות של מקום התחלת הקברים ג"כ"ה אסור אי ליכא מחצה מפסקת בינאדם, והא דלא ערב כ"ח"ד יאמר: אסור לילך תוך די אמות של קבר או של מת, דעת המקנה אב"ד"ם ד"א לרמ"ז דמקום בית הקברות ולפנים אסור אפלו רחוק די אמות מן הקבר, ו"ש מקל"ן פ"ה, וע"ן בבאר הלקה, דבאמצע בית הקברות שיש קברים סביב נראה ד"ש להחמיר אפלו רחוק די אמות מן הקבר, מה שא"ן כן בסוף בית הקברות דא"ן ש"ם קברים רק דהקנה הקרקע לקברים, אין להחמיר מדיכא ברחוק די אמות מן הקבר, ואף-ע"פ-י"כ"ה כ"כ"ה שלא יבגס

ק"ל בתפלין שבראשו כ"ה-שהוא לפנים ממחצה בית הקברות, שמה יתקרב בתוך די אמות של אינה קבר בלי דעת: (ב) בתוך ארבע אמות וכו', וכתב העש"ת-ק"ג"ה, דכל אותו ד"ר שהמת מנה בו חשוב כד' אמות של מת, ומנה אב"ד"ם חולק עליו וכתב דאינו תופס רק די אמות, ע"ן פ"ט, ואפלו קבר של קטן שעדין לא הגיע לכלל בעיות אפיה הכי אין לבגס ש"ם בתפלין בראשו משום 'לעג לרש': (ג) מותר, וצ"ד ש"ם הרצועות מתקינה מקשות, לפיכך אף-ע"פ שמתר לבגס בתפלה של י"ד לבנה הואיל והוא מקשה, צ"ד"ה ל"נה בריצ"ה ש"על אצבעו שנתה"ה ג"כ"ה מפ"ה ט"ז: (ד) בית החיצון, שורב"ם היה (ה) לאחר שלבשו החולק פבית האמצעי שער הצי"ן (ז) אקרא: (ז) סלמ"ד כ"ג"ה ו"ה וק"ש"א בחדושי דסקה והר"א"ש והטור, וע"ן לע"ל בסימן כ"ח בשע"ת-תשובה: (ז) הג"ר"י: (ז) ע"ן באור הלקה: (ז) מנה אב"ד"ם: (ז) אקרא: (ז) ושי"י:

א לשון הקרבנים פ"ק ד טהלות תפלין ד ש"ם ל"ט פ"ד ע"ב כספריא ל"ד פ"ד רשי"י ש"ם פ"ק

א בבב"ח י"ח ב"בית יוסף ו"ן פ"א ח"ב"ה ק"ש"א ג ע"ב

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הלכות תפילין סימן מד מה

ביאורים ומוספים

סימן מד

אסור שנה בתפילין

(משניב ס"ק א)

ולא תשיב הפסח הדעת⁽¹⁾ אלא קשה הוא עומד בשחוק⁽²⁾ וקלות ראש⁽³⁾ וכו', ומכל מקום מצוה מן המצוות שיהא דעתו תמיד על התפילין ושללא ישיב דעתו מהן⁽⁴⁾ למשך ולסדרה במחשבות רעות, שמשמע זה חייב למשמש⁽⁵⁾ קל שעה⁽⁶⁾ שלא ישיב דעתו מהן⁽⁷⁾.

1) ולענין לצאת לבוש בתפילין סמוך לכניסת השבת, כתב הטור (אריח סי' רנב) שכיון שאסור להסיח דעתו מהן, לא ישבחן ויזכור להורוין קודם השבת, וביאר הדרכי משה (שם אות ט) שכיון שאסור להסיח דעתו מהן על ידי קלות ראש, לכן וזכר תמיד.

2) ושחוק הנחשב להיסח הדעת, כתב המור וקציעה שהוא דוק שחוק שיש בו קלות ראש, אבל שחוק של מצוה אינו היסח הדעת, ולגבי סתם שחוק של רשות, הסתפק, ומימי לדבר בהן דברים בטלים, כתב המשניב לעיל (סי' לו ס"ק ז) שיש להזהר בכך, כיון שבלבד איסור דברים בטלים הוא גם בא על ידי לירי היסח הדעת.

3) ואף שלגבי אכל כתב לעיל (סי' לח ס"ק טו) שבשעת הבכי צריך לחלוץ מעליו התפילין, וציון לדברי השו"ע שם (סי' ט) שחן באיסור היסח הדעת בתפילין, ומכך משמע שגם באכל הטעם הוא היסח הדעת, והרי שם אינו במעב של שחוק וקלות ראש, ביאר התפארת ישראל (ידיים פ"ב יבין אות לה) שאין האיסור בעצם הסחת דעתו מהתפילין, אלא שטא מחמת הסחת הדעת יבוא לעשות דבר שאינו הגון כשהוא לבוש בהן, כגון להיכנס לבית הכסא, ויש לחוש לכך גם בשעת כבי ומספר. והערך השולחן (סי' כח ס"ג) ביאר, שהיסח הדעת האסור בתפילין הוא כדי שלא יבוא לידי קלות ראש, ועוד משום שכשליבו נשבר הוא בעצבות אינו יכול להיות בשמחה של מצוה שצריכה להיות בשעת הנחתן, והמהר"ם בנעט (ביאור בהלכות קטנות שבמודכי דיה תפילין) כתב, שאמנם אכל השרוי בעצרו אינו עובר באיסור על הסחת דעתו, מימי כשנסוה דעתו מהתפילין אינו מקיים את המצוה, ומדוע להניחן בחינם. והעמק ברכה (תפילין אות ד) ביאר, שעיקר האיסור בהיסח הדעת הוא משום שבכך אינו עומד במצב של יראה, ולכן גם המצטרע שאינו במצב של יראה פטור מתפילין.

4) ובטעם הדבר שאסור להסיח דעתו מן התפילין, כתב האש"י ישראל (שבת יב, א ד"ה והיה) שאין זה מחמת בחוי התפילין, אלא משום חוב מצות הנחת התפילין, ובשעה שמוסיח דעתו מהן אינו מקיים מצוה זו, וראה בהערה הקודמת, מה שמשמע מדבריהם בטעם האיסור.

5) וכשמומש בתפילין, כתב לעיל (סי' כח ס"ק ג) שימשמש בשל יד תחילה, כיון שהיא סמוכה לו ואין מעבירים על המצוות. והמנהג לנשק את היד שבה משמש בתפילין לא הוזכר בדבריו. והערך השולחן (סי' סא ס"ג) כתב שיש הנשקים את היד שבה משמש בתפילין, ואינו עיקר, והחיי אדם לכלל יד טע"ז והקצושיע (סי' י ס"ז) כתבו, שינשק את היד שמשמש בה בתפילין, ובפחתו שיערים (על שער אפרים שער י ס"ד) ביאר, שעל ידי הנגיעה בתפילין כאילו נדבק ליד רחשם של קדושה, והגרשיו אינערכך (אש"י ישראל פ"ב הע" ל) היה נוהג ליתן את הרצועות או את הטלית על התפילין ואותן היה מנשק, ולענין נישוק הציצית, ראה מה שכתבנו לעיל סי' כד ס"ק ד.

ולמשמש במוזוה כשאומר בקריאת שמע וכתבתם על מוזות ביתך, כתב הבית יוסף (סי' כד ד"ה כתב הר"ר דוד) בשם שו"ת הריב"ש (ח"ב סי' תפח) שאינו צריך, כיון שלא אמרו למשמש אלא בדבר שהוא לבוש בו ומוזמן לפניו, ולא כמה שקבוע בכותל, ועוד, שהטעם בציצית הוא כיון שכתוב בו וראיתם אותו כדי שיבוא לידי זכירה, וכן בתפילין כדי שיהיה וזיו בהן, וכן כתב בשו"ת הרשב"ש (סי' כח), והביא שהשואל כתב עוד טעם, שציצית ותפילין הן חובת הגוף, אבל מוזוה היא חובת הבית.

6) ובגדר חיוב זה למשמש בהן כל שעה, פירש לעיל (סי' כח ס"ק א), שהכוונה בכל שעה שנוכר בהן.

7) טעם נוסף כתב לעיל (שם), כדי לתקן שלא יזוה ממקומן.

(משניב ס"ק ז)

י"ש אוקרים, ק"י הלוי ק' אמה, והוא חלק ס"ז משנה בקרוב, וכן פסק הג"ר"א קבאו"ו.

8) אכן לגבי שינה חוץ לסובה כתב לקמן (סי' תרלט ס"ק יא) שפחות משיעור חילוך מאה אמה אינו נחשב אפילו לשינת עראי, ולגבי המפסיק בשינת עראי באמצע סעודתו שכתב השריע לקמן (סי' קעח ס"ז) שאינו צריך לחזור ולברך ברכת המוציא, כתב המשניב שם (סי' קמח) ששינת עראי היא כשנאנס בשינה ואפילו אם ישן בערך שעה, אבל אם ישן על מיטתו שינת קבע צריך לחזור ולברך.

ולענין ברכת על גטילה ידים לאחר השינה כתב לעיל (סי' ד ס"ק לד) שאפילו בלילה אם ישן פחות משתיים נשמן לא יברך, ובבב"ל שם (ס"ז ד"ה דוד) הביא מחלוקת כמה הוא שיעור שתיים נשמן שיש אומרים שהוא שלש שעות ויש אומרים שהוא יותר מחצי שעה ויש אומרים שהוא מעט יותר משלש דקות, וכן לגבי ברכות אלקי נשמה והמנביר שינה, כתב המשניב לקמן (סי' נו ס"ק כד) שאם ישן בלילה שתיים נשמן לכל הדעות צריך לברך אותן, והקצושיע (סי' ב ס"ח) כתב לענין גטילה ידים לאחר שינה, שאם ישן ביום שתיים נשמן שהוא חצי שעה יטול ידיו, וכן כתב הקצות השולחן (סי' בדה"ש ס"ק א) שכיון ששפק ברכות להקל יש לנהוג כפי הדעה הממוצעת שהיא חצי שעה, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"א תשובה ז) לגבי שינת הלילה, וכן דעת הגר"ח קניבסקי (דעת נטשה עמ' קכד) לענין חיוב גטילה ידים בברכה (לדעת הרא"ש) שהוא כשישן חצי שעה בלילה.

ולענין שינת קבע ביום שנחלקו הפוסקים בשו"ע לקמן (סי' מז ס"יא) אם צריך לברך אחריה ברכות התורה, דעת האר"ת (לוח ארץ ישראל היר"ד) ששיעור השינה הוא שתיים נשמן, והגרשיו אינערכך (הלכות שלמה תפלה פ"ו ס"א) הורה לגבי שינת קבע בלילה, שאם ישן חצי שעה מברך אחריה ברכות התורה.

ודעת הגר"ח שיינברג (חידושי בתרא סי' קעח ס"ק מח), שלשינת קבע אין שיעור במונן כמה ישן אלא תלוי הדבר בכוונתו, שאם מתחילה היתה כוונתו לישון שינת עראי בלבד או אפילו אם ישן על מיטתו הרי זו שינת עראי, ואם כוונתו לישון שינת קבע אפילו אם לבסוף התעורר לאחר זמן קצר נחשב הדבר כהיסח הדעת, וכשנרדם על כוסא בדרך כלל היא שינת עראי, והוסף הגר"ח שיינברג (צהר, אהל ברוך עמ' חג) בהגדרת שינת קבע ועראי, שודאי יש פעמים שמתכוון לישון ונחשב לעראי, ויש שישן אפילו שלא על גבי מיטתו ונחשב כקבע, שאם דעתו לשקוע בשינה במורה ועמוקה גם אם אינה על מיטתו נחשבת לשינת קבע, ואם המשך במילואים עמוד 9

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים הלכות תפילין סימן מ המשך מעמוד קודם

(נשמנת אברהם חייא עמי לג) שאסור.

21) הגריות קניבסקי (הלכות מנחה סו רפו שעו"צ סי' נז) כתב בשם החו"א לפקפק על היתר זה, וכן כתב בספר ארחות רבנו (חייא עמי צח). שהחז"א הצריך לתלות על נתיק המנחה מטעם שלא ייחד אותה לכספי המנחה.

[ביה"ל ד"ה בית]

אך אם שני תפילין קנה קנה מכתב רק למעלה ולא לפטה, צריך עין קצת, (הפוסקים לא תפירו חלוק קנה²²).

22) ובמשניב להלן (סי' יא) הו"ד להניח תפילין על הניטה תחת שני כריס, אף על פי שאין הבריס מכסים את התפילין מלמטה.

[ביה"ל ד"ה אסור לשמש]

עין במשנה קריתת זהו הדין לעשות בו צרכיו²³.

23) ולענין להיכנס לבית הכסא עם תפילין, כתב במשניב לקמן (סי' מג סי' כד) שמשמע שאפילו בכיס לא יכניסו, אלא רק בכלי בתוך כלי.

[ביה"ל ד"ה אפילו]

וכלי'שכן אם עליו צריך הפר נעשה כלי בתוך כלי, כן מוכח מן המשניב²⁴.

24) כונתו, שמדברי הרמב"ם (פ"ד מהל' תפילין הכי"ה) המובאים להלן (ואם אשתו), שאם מניח את התפילין כלי בתוך כלי תחת הכר, מותר להניחן שלא כנגד מראשותיו אפילו כשאשתו עמו במיטה, מוכח שהאיסור להניח את התפילין כנגד מראשותיו נזהר אף באופן שיש כלי בתוך כלי מלבד הכר, ולמרות שנחלקו האחרונים על הדין הראשון, וסוברים שכשאשתו עמו במיטה מותר להניח את התפילין כלי בתוך כלי אף בלא הכר, כמבואר בביה"ל שם, מימי בדין השני לא מצוי שנחלקו, וכולם מודים שאסור להניחן כנגד מראשותיו אף כשיש כלי בתוך כלי מלבד הכר.

16) שכתב שאם יש במחיצה נקבים וחלונות בעין סריגה, אסור לאדם לשמש מיטתו כיון שאין הספרים מכוסים מן העין, והובאו דבריו במשניב שם (סי' כה). וכתב המשניב שם, שבספר נהר שלום ובספר תוספת ירושלים פסקו על דברי המוגיא, ומשום כך אף על פי שלכתחילה טוב לבסות את הספרים שלא יהיו נראים, מימי במקום הדחק יש לסמוך על דעת המקילים.

[משניב סי' ק ז]

לאו דוקא כלים, דהוא הדין שני כסויין²⁵, ואם פרש טלית או שאר כסוי²⁶ וכו', דהוא הדין במזוזה הקבועה לפניו כהדר²⁷ צריך כלי בתוך כלי²⁸ וכו', ואתריכך הניחה בתיק שלה, מפרו²⁹.

17) ואף בשבת כתב לקמן (סי' שטו סי' ו) שמותר לכסותו, ואין בזה משום איסור עשיית מחיצה המתרת בשבת.

18) והכופל שדין לשניים ומכסה בו, צידד הא"א (בוטשאטש, סוף סי' רמ) שנחשב לשני כסויים ואין צורך עוד כסוי, והגר"ע קרליץ (חוט שני יום טוב עמי שנג) הורה שהוא נחשב לכסוי אחד וצריך להניח עליו כסוי נוסף.

19) ובחור אחר שפתחו תחת נראה מרחוק, צידד בביה"ל לקמן (סי' רמ סי' ד"ה אסור) להקל, והביא שכן צידד הנהר שלום. אכן הפתחי השובה (י"ד סי' רפב סי' ט) כתב בשם הפנים מאירות להחמיר, ומימי הסיק הביה"ל שהמקל בזה אין למחות בידו.

20) ולגבי מקום שיש בו טינף כגון שתינוקות מצויים בו, כתב השר"ע (י"ד סי' רפו סי' ה) שטוב לבסות שם את המנחה, וכתב הפתחי השובה (שם סי' ז) בשם ה"ד קטנה, שזה רק באופן שהטינף מודמן במקרה, אבל אין לעשות בקביעות רבו בוין נגד המנחה ולסמוך על הביטוי.

ולעמוד מול שם של קרש, בששוקו מגולה, הורה הגר"שו אויערבך

הלכות תפילין סימן מג מד המשך מעמוד ג

(ארחות רבנו חייא עמי רמח) הורה להניח את ספריו רק על כסא וכדו.

[משניב סי' נה]

דכתב בשערי'תשובה, דאיתן הפלבישין התינוקות בקמיע שכתוב שמות בקלף, צריך לזהר שיהיה כלי בתוך כלי, פירן שתינוקות נפנים בקום בעודם עליהם³⁰.

23) אגב, לענין קמיע מכתבי הקודש המחופה בעור או בדבר אחר, כתב לקמן (סי' שא סי' קא) שאין צורך להסירו כשוא להופנת (אלא ששם לא הזכיר שיש בו שנות).

[משניב סי' מ]

זהו הדין בכל אדם³¹.

24) ולגבי הרחצה להרצא ובל על ראשו, כתב לעיל (סי' מא סי' ג) שאם יסלק את התפילין של ראש אף שישאיר את השול יד מותר, אבל להרצא הובל על ידו כשהוא לבוש בתפילין של יד, יתכן שאף אם הן מכוסות יש בכך בוין לתפילין שעליו.

ולגבי דפים של מראי מקומות שהם כסימנים בלבד ומי שלא כתבם אינו מבינם, כתב בשו"ת אורות משה (י"ד ח"ב סי' עה) שאין בהם קדושה.

21) ודברי תורה שאין בהם שנות, כתב הגר"שו אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ב דבר הלכה אות לג) שאין איסור להיכנס איתם לבית הכסא אלא כשהם מגולים, אך לא כשהם מכוסים ומנוחים בבגד, ואפילו אם מכוסים בכיסו אחד, ודברי תורה המכוסים ומנוחים בתוך כיס הבגד, הרי הם כמונוחים בכלי בתוך כלי, ולכל הדעות מותר להיכנס איתם לבית הכסא אפילו לעשות צרכיו.

22) ושטר שכתוב עליו שם בלעז, וכגון שטר דולר, כתב הגר"שו אויערבך (שם) שמותר להכניסו לבית הכסא, משום שלדעת הש"ך (י"ד סי' קעט סי' יא) שם הכתוב בלעז אין בו קדושה, וכן כתב המשניב לקמן (סי' פה סי' ו) שמותר למחוק שם הכתוב בלעז.

הלכות תפילין סימן מד מה המשך מעמוד 146

ולגבי הישן כל הלילה שלא בשכיבה, הורה הגר"ש אלישיב (פניני תפילה עמי ג), שאם כך הרגלו, וכן הנוסע במטוס שישן בלילה שלא בשכיבה, נחשב לשנת קבע וצריך לברך ברכות התורה.

רצונו לישון שינה מוגבלת, וכמו מי שכבר ישן בלילה קם ללמוד אך חזר לישון קצת עד שיאיר היום, כיון שהגביל את עצמו בשכיבה אפילו שישן על מיטתו נחשב כעראי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים הלכות תפילין סימן מד מה המשך מעמוד קודם

(סי' כב) שהטעם שאסור להיכנס כשהגדתיק פחות מטפה, משום שהגדתיק בטל לגבי התפילין.

[ביה"ל ד"ה ישן]

כשאדם טקן לבו בתפילתו או בהלכה שלו אין זה טפס הדעת⁽¹⁾.

(14) מבוואר בדבריו, שגם כשאנו עומד בתפילת שמונה עשרה, אלא כשמכוון ליבר בשאר חלקי התפילה אין זה היסח הדעת מהתפילין, וכן מבוואר בעמק ברכה (לבעל השליח, הל' תפילין סי' טו ד"ה הגדה) שכל זמן שעוסק בדברי קדושה אין זה היסח הדעת מהתפילין, כיון שגם הם דברי שבקדושה. וראה מה שכתבנו לעיל סי' ג.

סימן מה

דין תפילין בבית הקברות ובבית המדרש

[משנ"ב סי' ג]

ומגן אבות חולק עליו וכתב דאינו תופס רק ד' אמות, עין שם⁽¹⁾.

(1) וכן פסק החזו"א (א"ח סי' טו סי' ב) שלענין זה לא אמרנו 'כולא ביתא כד' אמות', אמנם לענין איסור אכילה לפני המת (המבוואר בשו"ע י"ד סי' שמא ט"א), שגם הוא מטעם לרעב לרש, כתב החזו"א (שם סי' ו) שהוא נהג בכל החזר שהמת נמצא בו, אפילו מחרץ לארבע אמותיו, וסיים שצ"ע, והפתחיו תשובה (שם סי' ב) כתב, שדבר זה תלוי במחלוקת הג"ח והשו"ע (שם).

[משנ"ב שם]

האפילו קבר של קטן שצדו לא הגיע לכלל אמות, אפילו קבו אין לקנס שם בתפילין כראשו משום "לעג לרש"⁽²⁾.

(2) ובטעם הדבר נראה, שהוא כמו שכתב לעיל (סי' כג סי' ד) לענין ציצית, שהרשעים שמת נשמת אדם גדול הוא, אולם להיכנס עם תפילין בסמוך לקבר של אשה נראה שמוחר, וכמו שכתב המשגיב שם לענין ציצית, ומקור דבריו שם הוא הפמ"ג בשם הא"י שהביא את דברי מהר"ט צהלון שמתיר, ובשו"ת הלכות (סי' כ) כתב בשם אביו (קהלות יעקב לוקוט' ח"ט סי' ט), שהפמ"ג ראה את דברי מהר"ט צהלון כפי שהובאו בא"י, אך במהר"ט צהלון עצמו מבוואר שנוסיק להחמיר.

ולענין הניגור משנתו אם צריך לברך ברכות התורה, כתב לקמן (סי' מז סי' כג) שאם התנמנם במושב על אפילו ידיו אפילו בלילה נחשב לשנית עראי, וראה מה שכתבנו שם עוד.

[משנ"ב סי' ה]

דאי לא הכי תשינן שפא יבוא להשפיקע בשנת קבע⁽⁹⁾.

(9) והרואה את תבירו שישן יותר מכדי הילוך מאה אמה, כתב הפמ"ג (א"א סי' ג) שצריך להקצרה.

[משנ"ב סי' ו]

דלא תשינן קנה להפקה בין שאנים עליה⁽¹⁰⁾.

(10) ואם אין התפילין מהדקות עליה, כתב הא"א (בוטשאטש, כאן ולעיל סי' לח סי' ב) שאין נחשבות כמנוחות עליה, והרי הן כאילו מנוחות בקופסא, וכן כתב המשגיב לקמן (סי' קג סי' ג) במי שאינו יכול להתאמץ מלהפיה, שזנתק התפילין מנוקמין ועל ידי כך לא יחשב כמפיה בתפילין.

[משנ"ב סי' ז]

דחשינן שפא יפלו מלדי⁽¹¹⁾.

(11) ואם נפלו מידו, כתב לעיל (סי' מז סי' ג) שנהגו להתענות.

[משנ"ב סי' ח]

דאפלו אם יפלו על הקרקע אין תשי קל-כך⁽¹²⁾.

(12) ולפיכך אם נפלו בנרותיקן, מבוואר לעיל (סי' מז סי' ג) שלא נהגו להתענות. ובשם הא"י כתב, שאפילו אם נפלו התפילין בנרותיקן יש ליתן פרוטה לצדקה.

[משנ"ב שם]

ועין בבאורי הג"א שכתב דדוקא אם הנרקס מתווק טפה או תשיב תציצה לבסטיק בינו לקרקע⁽¹³⁾.

(13) ולענין הבחת התפילין כשהן בנרותיקן על גבי הקרקע, כתב בביה"ל לעיל (סי' מג סי' ד"ה ומניחן) שאם הגדתיק מיוחד לתפילין מותר אם יש בו טפה, משום שנחשב הגדתיק כאוהל לחצרין בין התפילין ובין הקרקע, ואם אין הגדתיק מיוחד לתפילין, מותר אפילו בפחות מטפה.

ולגבי הנכנס לבית הכסא עם תפילין בנרותיקן, ביאר המשגיב שם

הלכות פרכות השחר סימן מו

המשך מעמוד 148

[משנ"ב סי' טז]

עובד כוכבים⁽¹⁾.

(19) בנוסח ברכה זו האם אומרים 'שלא עשני עובד כוכבים' או 'שלא עשני גוי', בהמשך דבריו הזכיר הנוסח 'שלא עשני גוי', וכן כתב בשו"ת האלק לך שלמה (סי' לו) שיש לומר שלא עשני גוי ואין לשנות מנוסח זה. מאידך, בספר הצדיק רבי שלמה בלוק (עמ' מא) מעיד שרבו החפץ חיים בירך שלא עשני עובד כוכבים, וכן כתב בספר ברוך שאמר (ברכות השחר).

סי' ו) שנחשב שאין דעתו לתור מיד ונחשב להפסק, וצריך לברך שנית, וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב סי' טז]

יש אומרים שפנה לא יוכל לברך שוב⁽¹⁸⁾.

(18) שבין שהזכיר שם ומלכות וגם את ענין הברכה, ביאר לקמן (סי' סח סי' א וסי' קפו סי' ד) שאף שאמר בלשון אחר אינו נחשב בכך 'משנה מוטבע שטבעו הכמים'.

הלכות פרכות השחר סימן מו

המשך מעמוד עה

לשון קצת עד שיאיר היום, כיון שהגביל את עצמו בשיטה אפילו שישן על מיטתו נחשב בעראי.

ולגבי הישן כל הלילה שלא בשכיבה, הורה הגר"ש אלישיב (פניני

שלא על גבי מיטתו ונחשב קבע, שאם דעתו לשקוע בשינה גמורה ועמוקה גם אם אינה על מיטתו נחשבת לשנית קבע, ואם רצונו לישון שינה מוגבלת, וכמו מי שכבד ישן בלילה וקם ללמוד אך חזר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com